

HANDIC-UP! z.ú.

Pracovní rehabilitace osob se zdravotním postižením – zkušenosti z praxe

konference

Prevence a rehabilitace poškození zdraví z práce – právní úprava a praxe

Praha 12. 6. 2019

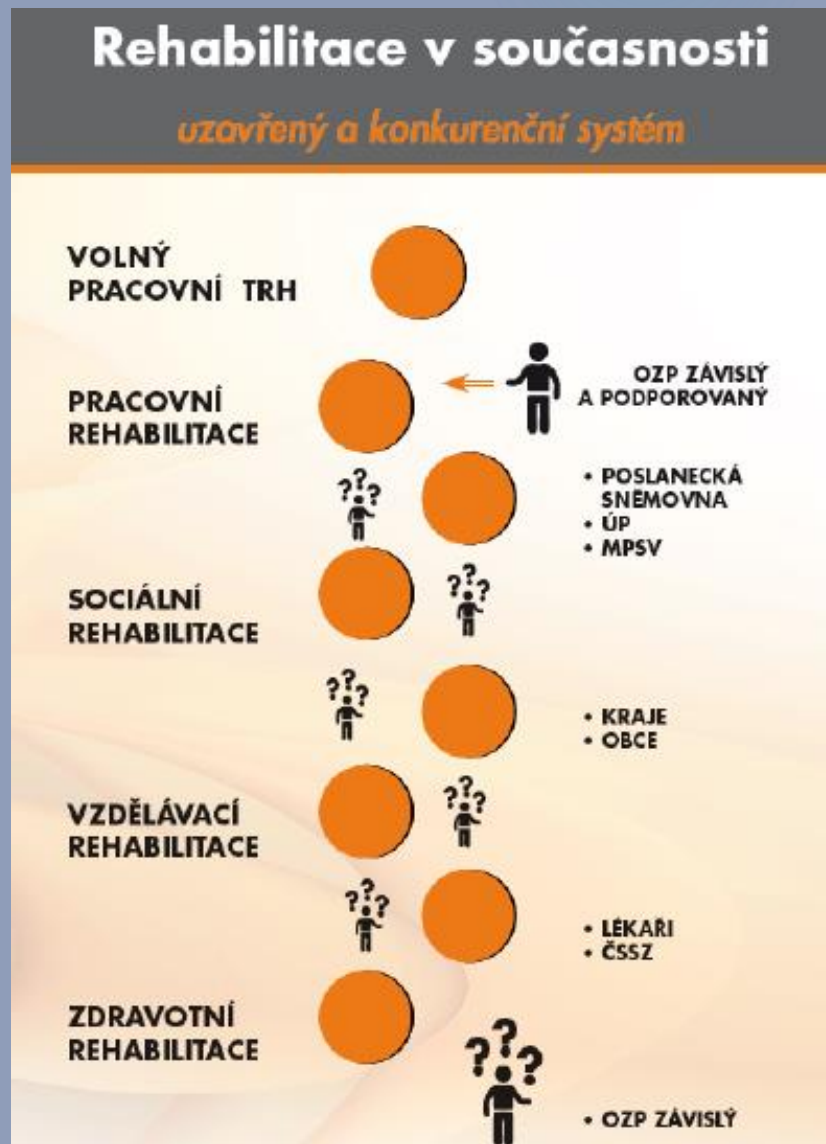
MGR. MICHAL VEJPRAVA

ŘEDITEL ZAPSANÉHO ÚSTAVU HANDIC-UP!

Zdroje informací příspěvku

- ▶ 14 let praxe v oblasti zaměstnávání OZP
- ▶ Členství v poradním sboru ředitele krajské pobočky ÚP KHK
- ▶ Členství v odborné pracovní skupině pro prac. rehabilitaci ÚP Hradec Králové
- ▶ Členství v pracovní skupině pro komunitní plánování HK
- ▶ Členství a účast na konferencích Asociace zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením ČR a Asociace pracovní rehabilitace ČR
- ▶ Studium sociální práce a sociální politiky - Univerzita Hradec Králové
- ▶ Návrh věcného řešení koordinace rehabilitace ve verzi z 12/2017
- ▶ Členství v pracovní skupině zaměstnávání OZP MPSV

Aktuální portfolio subjektů přímo poskytujících rehabilitační podporu OZP a subjektů nepřímo ovlivňujících fungování systému v ČR

Aktuální stav pracovní rehabilitace (PR) OZP v regionu Hradec Králové a Jaroměř

- ▶ V roce 2018 byly pracovní rehabilitací v HK podpořeny 4 OZP a v Jaroměři 1 OZP
- ▶ Formy použitých nástrojů
  - ▶ Příprava k práci ve 3 případech OZP
  - ▶ Odborné poradenství pracovníků ÚP u 1 OZP
  - ▶ Ergodiagnostika u 1 OZP
- ▶ Alternativou PR byla realizace podpor v rámci dostupnějšího nástroje - Společensky účelného pracovního místa (SUPM) a to 19 OZP v HK a 1 OZP v Jaroměři

Bariéry na straně motivace rehabilitačních subjektů koordinovaně podporovat OZP

- ▶ Absence společného cíle = prospěch OZP
  - ▶ Subjektů kteří mají odbornou kvalifikaci a profesionální dovednost je v ČR dostatek
  - ▶ Portfolio nástrojů podpory pro OZP se jeví jako dostatečné **ALE!!!**
    - ▶ Jejich činnost podléhá profesionální slepotě = táhne jinými směry a důsledkem je, že se některé rehabilitační subjekty přetahují o „správnou podporu“ která neznamena nic jiného než „tu naši podporu“
    - ▶ Aktuální stav zákonů na ochranu osobních údajů poskytuje mnoha subjektům alibi proč nespolupracovat ku prospěchu OZP (ČSSZ, LÉKAŘI, ÚP, OBCE)

Bariéry na straně motivace OZP účastnit se koordinovaného rehabilitačního procesu

- ▶ Dobrovolnost účasti OZP na své pracovní rehabilitaci, bez jakékoliv motivační podmíněnosti
- ▶ Sociální systém díky svému nastavení pomáhat, nemá účinné nástroje pro multiperspektivní vyhodnocení životní situace OZP a sledování efektivity rehabilitační podpory. To má za následek
  - ▶ demotivaci OZP nést vlastní riziko za svoji prosperitu
  - ▶ nabytí dojmu OZP že normální je nepracovat, ale nechat si pomáhat
  - ▶ obava ze ztráty finanční podpory přiznané státem (dávky, výplata pojistné renty, inv. důchod apod.)

Příklady absence nástrojů, které jsou nezbytné pro úspěch zavedení Koordinované rehabilitace OZP do praxe

- ▶ Nástroj pro multiperspektivní změření schopnosti přizpůsobení se OZP potřebám pracovního místa (z perspektivy zdravotní , pedagogické, sociální a pracovní odbornosti)
- ▶ Nástroj na změření schopnosti přizpůsobení se pracovního místa schopnostem a potřebám OZP
- ▶ Nástroj na stanovení míry potřeby pracovní asistence

Míra přizpůsobení se člověka potřebám pracovního místa = odhad indikátorů

- ▶ Rozumí pokynům
- ▶ Je připraven vzdělávacím systémem pro požadavky zaměstnavatelů
- ▶ Je schopen přizpůsobit se změně požadavků a potřeb
- ▶ Má obecný přehled a umí vždy vhodně koordinovat svoji práci s podřízenými i nadřízenými
- ▶ Je schopen se přizpůsobit pracovní době
- ▶ Je schopen podřídit se změně situace na svém pracovišti
- ▶ Umí obsluhovat techniku a technologie, které jsou nutné pro výkon jeho práce
- ▶ Je schopen za výdělek z práce zaplatit své životní standardní i nadstandardní náklady

Míra přizpůsobení se pracovního místa potřebám člověka = odhad indikátorů

- ▶ Na pracovišti je k dispozici neustále mentor, který nového kolegu řídí a kontroluje
- ▶ Na pracovišti je k dispozici manuál a školitel, který nového kolegu zaučí
- ▶ Dle aktuální životní situace člověka má zaměstnavatel nabídku pracovních činností a je schopen přidělovat OZP jednodušší, průměrnou, nebo vysoce náročnou práci
- ▶ Zaměstnavatel dokáže přizpůsobit
  - ▶ Pracovní dobu
  - ▶ Pracovní úvazek
  - ▶ Pracoviště a pracovní potřeby a prostředky

Míra potřeby osobní/pracovní asistence odhad příkladů indikátorů

- ▶ Zácvik – ve škále od trvalé asistence po samostatnost
- ▶ Udržení pracovního místa – ve škále od trvalé podpory po samostatnost a časté nebo minimální potřeby zastupitelnosti na pracovišti při absencích
- ▶ Změna pracovní náplně – ve škále od dlouhodobého nácviku po samostatné rutinní zvládnání pracovních úkolů
- ▶ Kariéerní růst = zvyšování samostatnosti a kvalifikace

Aby mohl Koordinovaný rehabilitační systém fungovat je potřeba stanovit základní principy

- ▶ pro OZP, že normální je pracovat = zabezpečit si své životní potřeby a úroveň svojí práci (inspirováno Základní listinou práv a svobod čl.26 odst. 3)
  - ▶ OZP která nepracuje je diskriminována na svém právu účasti na pracovním životě (inspirováno IX. sociálním zákoníkem –Německo)
  - ▶ Rehabilitační aktivity jsou právem OZP při obhajobě jejich práva účasti na pracovním životě a jsou přirozenou součástí při čerpání všech sociálních dávek
- ▶ pro subjekty působící v systému koordinované rehabilitace, že společný cíl = maximální soběstačnost a minimální závislost OZP na veřejné podpoře v jeho celoživotním cyklu
  - ▶ Tam kde moje odbornost končí, nebo nedostačuje máme právo požádat další subjekty o pomoc ve prospěch OZP (inspirováno IX. sociálním zákoníkem – Německo)

Schéma Koordinovaného systému rehabilitace OZP jak by mělo působit

- ▶ Každý subjekt musí znát svůj koordinační protějšek – osobu z jiné odbornosti, aby společně vytvořili síť podpory, která zajistí
  - ▶ Identifikaci aktuální životní situace OZP
  - ▶ Vytvoření plánu podpory
  - ▶ Realizaci Individuálního plánu všech typů rehabilitačních aktivit

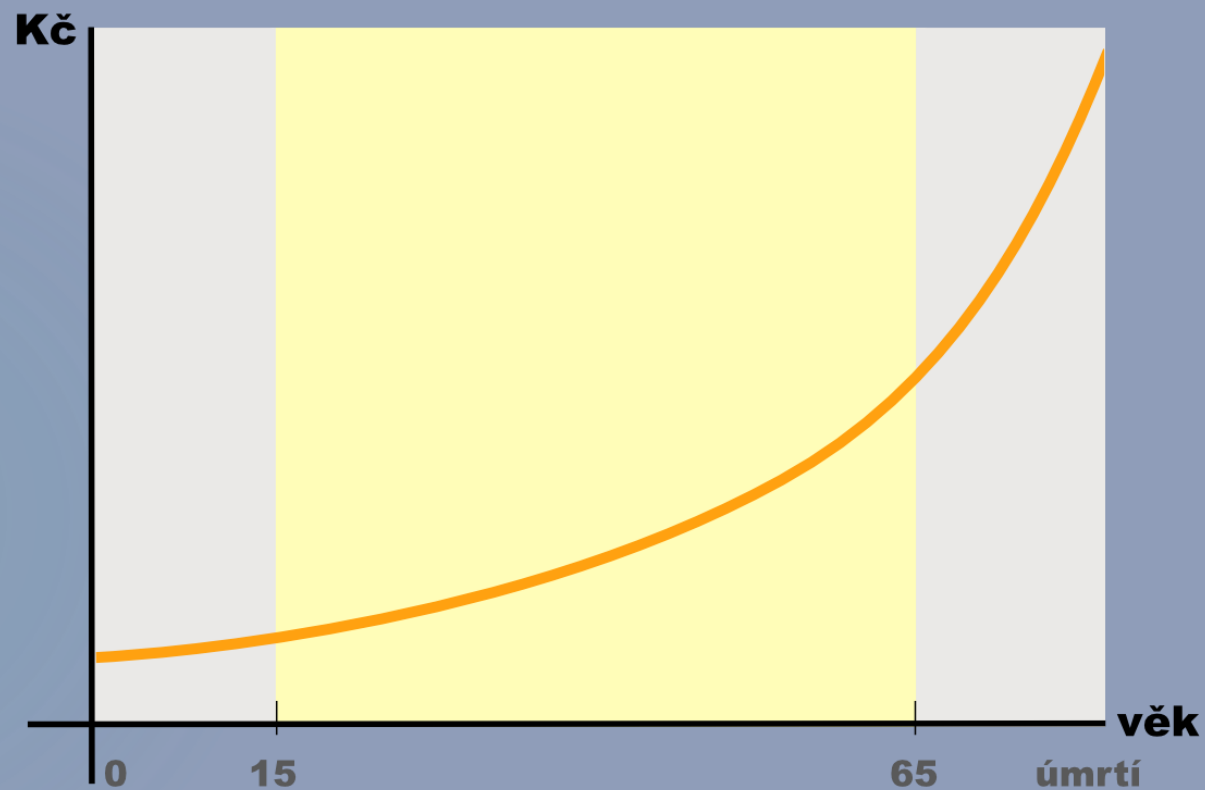

Funkce Koordinovaného propojeného rehabilitačního systému s motivovanými subjekty a OZP zajistí

- ▶ postupný růst schopností rehabilitované OZP
- ▶ udržení rehabilitované OZP na maximální úrovni schopností
- ▶ brzdny efekt v případě regrese schopností rehabilitované OZP
- ▶ a to opakovaně

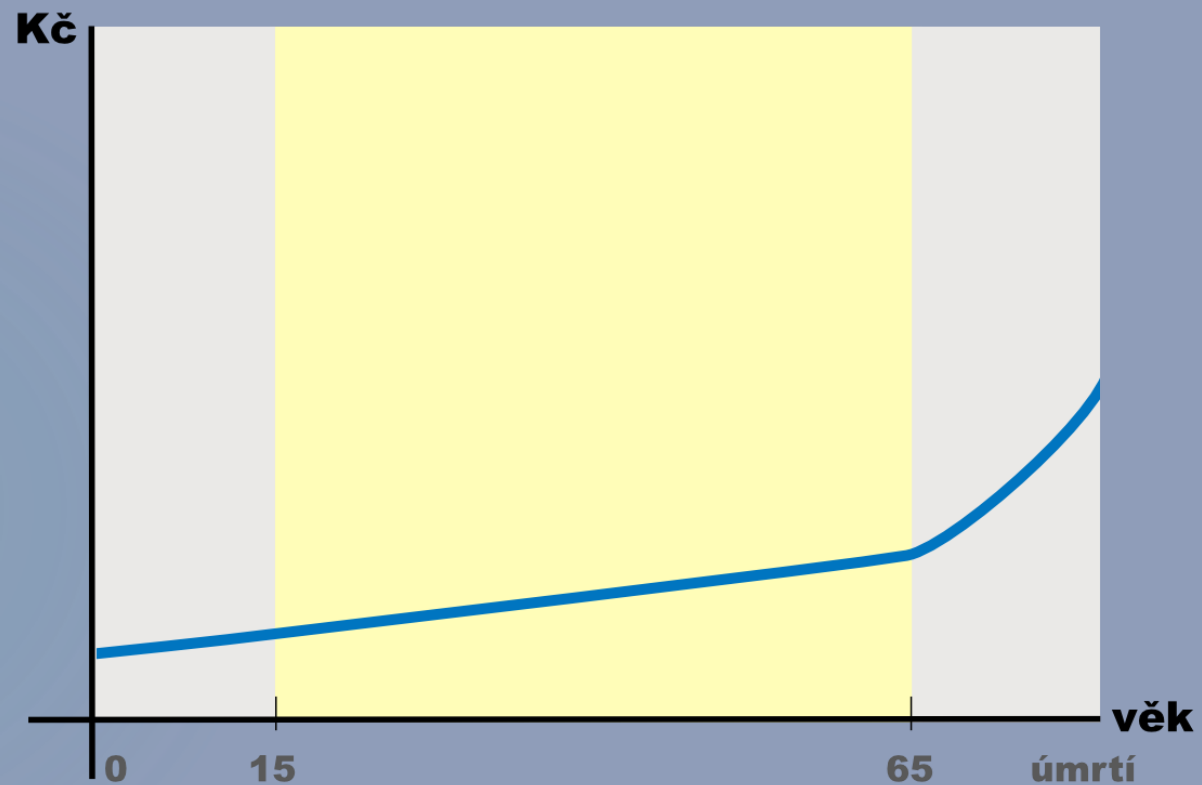
Odhad nákladů veřejných prostředků na podporu OZP v současnosti.

Od narození veřejné rozpočty vkládají do OZP významný objem veřejných prostředků. Tato částka přirozeně s rostoucím věkem roste, a to exponenciálně. Na začátku produktivního věku, přibližně do 30-ti let věku je růst relativně pomalý, ovšem v druhé polovině se růst zrychluje. Po překročení hranice produktivního věku je růst nejprudší.

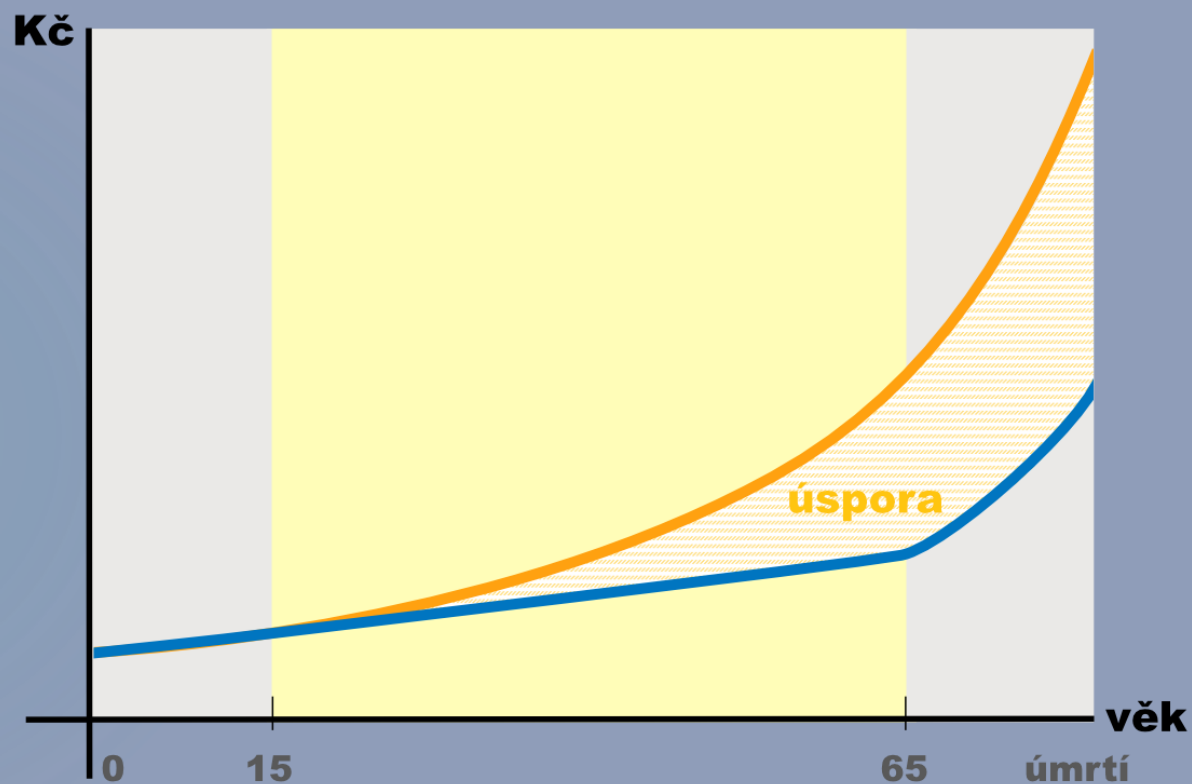
Odhad nákladů veřejných prostředků na podporu osoby bez ZP v současnosti.

V produktivní části života křivka roste, nicméně pomaleji a ve stejném tempu po celé období. Na hranici produktivního věku začínají náklady růst. Hlavním rozdílem v této oblasti tedy není rychlost a tendence růstu, ale samotná výše nákladů, která je odhadována výrazně nižší.

Tento graf je sdružením předchozích dvou pro ilustraci nutnosti posuzování OZP v jejím celoživotním cyklu.

Veřejné rozpočty i OZP nutně potřebují Koordinovanou rehabilitační aktivizaci, které se vyplatí všem, protože je jediná schopná přiblížit náklady budoucích veřejných výdajů na velmi podobnou až téměř stejnou úroveň jakou má většinová populace.

HANDIC-UP! z.ú.

Děkuji za pozornost, vaše dotazy a názory

MICHAL VEJPRAVA

EMAIL: VEJPRAVA@CPRHK.CZ

MOBIL:608 000 073